

Motion till riksdagen 2007/08:Ub229

av **Rossana Dinamarca m.fl. (v)**

Bra fritidshem för alla elever

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätt till plats i fritidshem för tio–tolvåringar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätt till plats i fritidshem för barn till föräldralediga och arbetslösa.

2 Bakgrund

Fritidshemmen är en del av utbildningssystemet och viktiga för att ge barn en bra och meningsfull fritid samt stöd i deras utveckling. Fritidshemmen ska ingå som en integrerad del i en samlad skoldag. Vi vill också lyfta fram deras pedagogiska uppgift och betydelse i och med att läroplanen även gäller för fritidshemmen. Därför anser vi att fritidshemmen måste göras tillgängliga för alla barn. Många barn i socialt utsatta miljöer har ingen fritidshemsplats trots att de har störst behov av en trygg och inspirerande fritid.

Fritidshemmen har en särställning inom skolbarnomsorgen bl.a. med avseende på den pedagogiska verksamheten. Vänsterpartiet menar därför att barns rätt till plats på fritidshem inte kan ersättas av plats i familjedaghem eller öppen fritidsverksamhet. Förhållandet mellan fritidshem och övrig skolbarnomsorg är jämförbart med förskolans ställning i förhållande till familjedaghem och öppen förskola.

3 Rätt till fritidshemsplats

Jämfört med övriga barnomsorgsformer är skolbarnomsorgen för tio–tolvåringar dåligt utbyggd. Enligt Skolverkets föräldraenkäter, som presente-

Fel! Okänt namn på

rades i september 2007, är knappt vart tionde barn inskrivet i fritidshem och andelen som har tillgång till öppen fritidsverksamhet är ännu lägre, 7 procent. Över hälften av barnen får klara sig själva efter skolan. Det är tydligt att skolbarnsomsorgen för tio–tolvåringar är lågt prioriterad i kommunerna vad gäller både utbyggnad och innehåll.

Det är viktigt att kommunerna är medvetna om sitt ansvar också för denna åldersgrupp. Skolbarnsomsorgen för tio–tolvåringar ingår i det samlade utbildningssystemet. Den ska enligt skollagen komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. Skolbarnsomsorgen och skolan ska tillsammans utgöra en helhet som bidrar till barnens allsidiga utveckling och lärande.

Ur ett likvärdighetsperspektiv är det viktigt att uppmärksamma skillnader i nyttjandet av barnomsorg. Det kan röra sig om föräldrarnas utbildning, föräldrarnas födelseland, civilstånd och även bostadsort. Klart är att de största skillnaderna finns inom skolbarnsomsorgen där t.ex. barn till högutbildade betydligt oftare har skolbarnsomsorg än barn vars föräldrar har kortare utbildning, något som Skolverkets enkät bekräftar. En del av förklaringen kan vara att barn till arbetslösa inte har rätt till fritidshem.

De tidigare beslutade reformerna som bl.a. innehåller maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg betyder att en del av de problem som funnits åtgärdats. Det är dock tydligt att gruppen barn i åldern tio–tolv år fortfarande saknar den självklara rättighet som tillgången till väl fungerande fritidsverksamhet utgör. Den öppna fritidsverksamheten, som endast finns i 70 av de 290 kommunerna, kan enligt vår bedömning inte ersätta den verksamhet som bedrivs inom fritidshemmets ram.

Det är ur flera perspektiv olyckligt att barn i åldern tio–tolv år inte omfattas av rätten till fritidshem, och därför menar Vänsterpartiet att regeringen snarast bör se över skollagen så att det klart framgår att även eleverna i åldersgruppen tio–tolv år har rätt till fritidshemsplats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förskolebarn fick rätt till förskola eller familjedaghem när en förälder är arbetslös i samband med maxtaxereformen 2001. Motsvarande förändring gjordes inte för skolbarnen. I en stor majoritet av kommunerna får skolbarn inte gå kvar i fritidshemmen om en förälder blir arbetslös. Det finns en förhållandevis stor efterfrågan på skolbarnsomsorg för barn till arbetslösa eller föräldralediga. Av detta skäl, kombinerat med den roll som skolbarnsomsorgen spelar för barnets hela utveckling, bör alla barn i åldern sex–tolv år på samma sätt som inom förskoleverksamheten ges möjlighet till plats även om föräldern är arbetslös eller föräldraledig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Mer personal

Det största problemet i fritidshemmen är dock bristen på resurser, vilket har inneburit att personaltätheten är mycket låg och att barngrupperna följaktligen

Fel! Okänt namn på

är mycket stora. År 1990 var det i genomsnitt 8,3 barn per årsarbetare i fritidshemmen. År 2006 var antalet barn per årsarbetare mer än dubbelt så stort – 18,9. Det är dessutom en ökning från föregående år. Under samma period (1990–2006) har antalet barn per grupp ökat från 17,8 till 31,7. Statsbidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem som infördes 2001, och nu ingår i det allmänna bidraget till kommunerna, har inte kommit fritidshemmen till del och kommunerna har heller inte satsat några egna medel i verksamheten.

För den som läser Skolverkets förnyade allmänna råd om kvalitet i fritidshem (2007) är det uppenbart att fritidshemmen omöjligen kan fullgöra sitt uppdrag med den fåtaliga personal som står till förfogande. Vänsterpartiet föreslår därför i motionen 2007/08:Fi268 utgiftsområde 25, ökade bidrag till kommunerna för att anställa 10 000 fler i fritidshemmen.

Stockholm den 30 september 2007

Rossana Dinamarca (v)

Torbjörn Björlund (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)

Egon Frid (v)

Elina Linna (v)

LiseLotte Olsson (v)